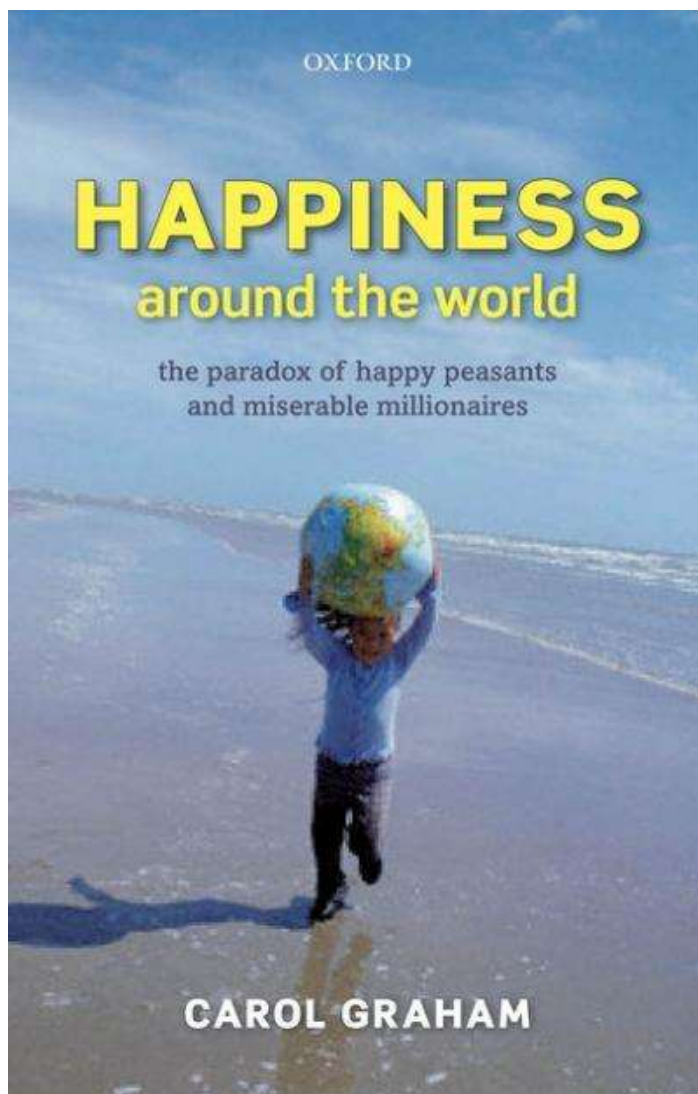

OSNOVE POSLOVNE EKONOMIJE - vježbe

Ekonomika sreće – paradoks sretnih seljaka i nesretnih milijunaša

- Što i koliko nam treba da budemo sretni?
- Da li se sreća može izmjeriti?
- Ekonomika sreće – znanstvena disciplina koja proučava kvalitetu života u određenoj zemlji ili skupu zemalja kombinirajući znanja ekonomije i psihologije

Tradicionalna ekonomija

- Mjera individualnog zadovoljstva = raspoloživi dohodak; što je veći raspoloživi dohodak, više možemo kupiti i time smo zadovoljniji
- Mjera uspješnosti države = "ukupni" dohodak ili BDP, što je veći BDP per capita to je država prosperitetnija i stanovnici su zadovoljniji

Easterlinov paradoks

- Istraživač Richard Easterlin je kroz svoje istraživanje iz 1974. htio dokazati ili oboriti tezu tradicionalne ekonomije o sreći i zadovoljstvu – tj da su ljudi u bogatijim zemljama u prosjeku sretniji od onih u siromašnima (mjereno kroz BDP per capita, raspoloživi dohodak)
- Uz kombinaciju upitnika o sreći (psihologija) i ekonomskih podataka (BDP per capita, raspoloživi dohodak) ispitivao je sreću na uzorku zemalja koje se smatraju bogatima (pr. SAD, Francuska) i siromašnima (pr. ex Jugoslavija, Kuba).

Easterlinov paradoks

- Kako zemlje postaju bogatije, iznad nivoa pokrivanja osnovnih potreba (hrana i stanovanje), istraživanja pokazuju da ljudi nisu sretniji (prosječna sreća ne raste). (pr. Ispitivanje je pokazalo kako su Amerikanci sretni u istoj mjeri kao i prije 40 godina, iako su dohoci i standard života porasli)
- Na uzorku svih zemalja - U prosjeku, jednom kada ljudi pokrivaju više od osnovnih potreba (hrana i stanovanje), nema razlike u nivou sreće između ljudi u bogatim zemljama i onima koje se smatraju siromašnima (mjereno visinom GDP-a)
- Istraživanja unutar zemalja pokazuju da su u prosjeku bogatiji ljudi sretniji od siromašnih.
- Paradoks je u tome što bismo očekivali da će ljudi u bogatijim zemljama biti općenito sretniji nego oni u siromašnijim ali to nije tako.

Objašnjenje Easterlinovog paradoksa – hipoteza relativnog bogatstva

- Ljudska sreća manje ovisi o njihovom apsolutnom bogatstvu a više o usporedbi njihovog bogatstva sa drugim ljudima, tj. relativnom bogatstvu.
- Ako živimo u zemlji u kojoj većina ljudi ima jednu kravu, a mi imamo 3 krave, onda smo mi boljeg statusa, samopouzdanja i osjećamo se sretnijima. Ako ljudi sa kojima se uspoređujemo voze luksuzni auto, nećemo se osjećati sretnim ako i mi nemamo luksuzni auto ali i terenca.
- Hipoteza relativnog bogatstva – objašnjava zašto su bogati ljudi u istoj zemlji sretniji nego siromašni, ali i zašto ljudi u bogatijim zemljama u prosjeku nisu sretniji od onih u siromašnijim zemljama. Naš osjećaj bogatstva proizlazi iz usporedbe sa sebi sličnima. Ako imamo više nego oni bit ćemo sretniji.

Objašnjenje Easterlinovog paradoksa – ljudska adaptacija

- Bogati ili siromašni, ljudi se adaptiraju na svoje životne prilike.
- “Ako dobijem ovaj posao/kupim ovaj auto/dobijem na lotu, bit ću sretniji/sretnija!” – ZNANŠTVENO NETOČNO! Niti jedno osobito postignuće ne može garantirati dugoročno sreću, zato što se ljudi naviknu na njega. Nivo sreće se vraća na svoj prosjek prije događaja.
- Istraživanje na dobitnicima novaca na lutriji (Arvey i sur., 2004)
 - Preko 60% sudionika nastavilo raditi na trenutnom poslu
 - Neki prekinuli privremeno, pa pokrenuli vlastiti posao
 - Samo 4% skroz prestalo raditi
- “Um svake osobe, u dugom ili kratkom periodu, vraća se na svoje prirodno i uobičajeno stanje mirnoće. U prosperitetu, nakon nekog vremena, vraća se natrag na to stanje; u poteškoćama, nakon nekog vremena, ponovno se diže na taj nivo”.

Foto: pixsell/facebook

Callie Rogers imala je samo 16 godina kad je na britanskoj lutriji osvojila 1.8 milijuna funti, odnosno dva milijuna eura, i tako postala najmlađa dobitnica u povijesti Velike Britanije.

Rogers je i ranije u britanskim medijima izjavljivala kako ju je milijunski iznos odveo u očaj. Bila je na meti lažnih prijatelja i partnera, a nekoliko puta je bila i žrtva napada. Prije tri godine izjavila je kako se boji za svoj život nakon što su je dvije žene napale u izlasku. Nakon napada pronašli su je u lokvi krvi, imala je nekoliko slomljenih rebara i uništene zube, a vid joj je trajno oštećen.

Veliku cifru spiskala je na tulume, tri plastične operacije grudi i drogu. Nešto više od 300.000 funti potrošila je na dizajnersku odjeću, a dio novca je dala obitelji i prijateljima, ali i privremenim partnerima.

Sada, nakon što je izgubila sve, odlučila je s 34 godine upisati fakultet kako bi stekla diplomu medicinske sestre i prehranila svoju obitelj.

Primjeri adaptacije

- Afganistanci (rat, siromaštvo kao u Sub-saharskoj Africi, GDP per capita= 486 dolara) – sretni kao ljudi u Latinskoj Americi (GDP per capita u prosjeku 10.000 dolara)
- Biti žrtva kriminala čini ljude nesretnima, ali učinak je manji ako je kriminal učestala pojava u društvu; isto je i sa korupcijom te nezaposlenošću
- Sloboda i demokracija čine ljude sretnima, ali efekt je veći ako su navikli na takve slobode nego ako nisu.

Paradoks "nesretnog rasta"

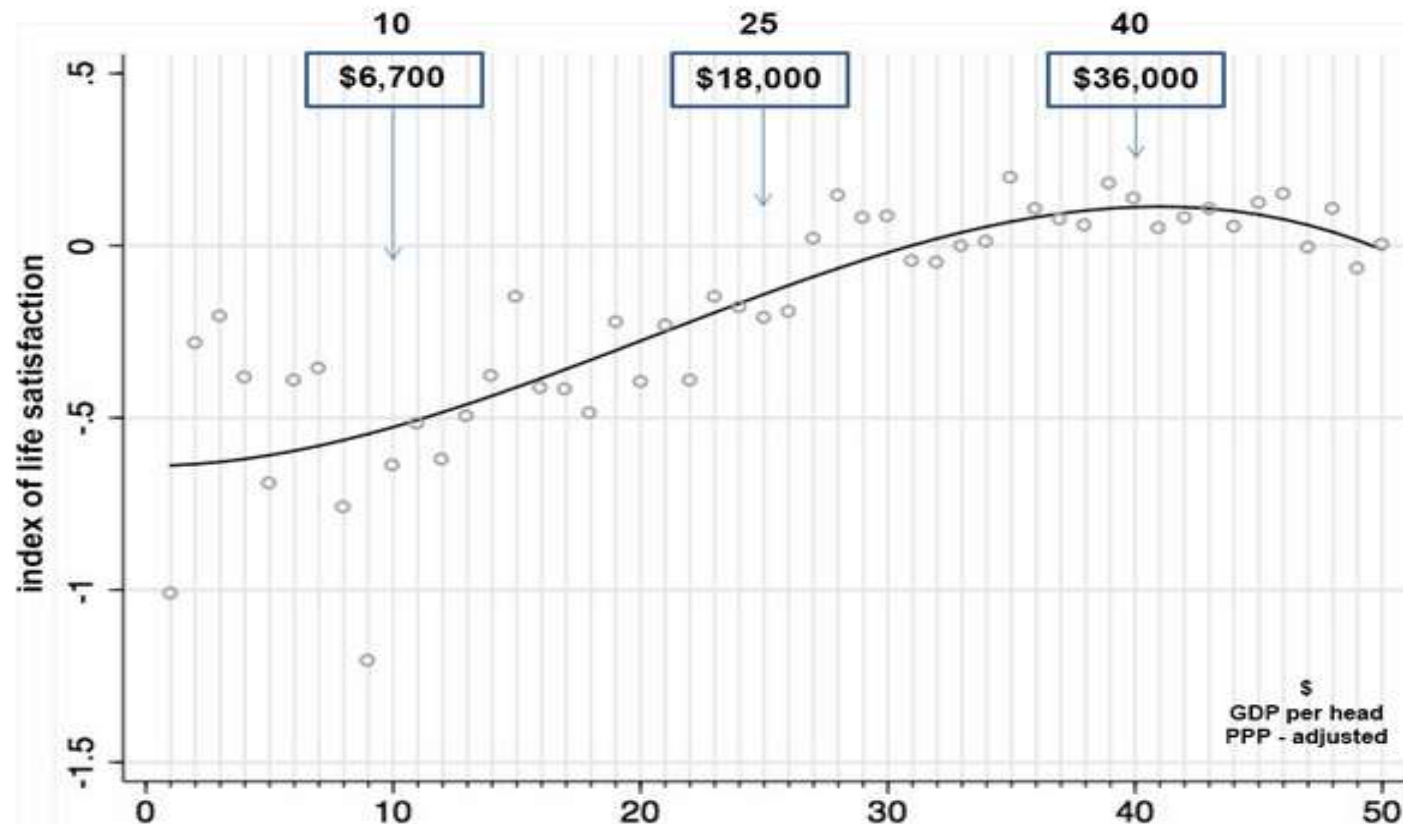
- Zemlje sa visokim nivoom BDP-a per capita, u prosjeku imaju više nivoe sreće, međutim pojedinci u zemljama sa brzim stopama rasta imaju niže nivoe sreće (tranzicijske zemlje, Irska)
- U zemljama sa brzo-rastućim ekonomijama – rast prate promjene u plaćama, vještinama koje se traže za obavljanje posla, povećanim razlikama bogatih i siromašnih, nesigurnosti posla

GDP and life satisfaction: New evidence

Eugenio Proto, Aldo Rustichini 11 January 2014

The link between higher national income and higher national life satisfaction is critical to economic policymaking. This column presents new evidence that the connection is hump-shaped. There is a clear, positive relation in the poorer nations and regions, but it flattens out at around \$30,000–\$35,000, and then turns negative.

Figure 1 Relationship between GDP per capita and life satisfaction

Sretni seljak i frustrirani pobjednik (Happy peasant and frustrated achiever)

- Istraživanje Stefana Pettinata i Carol Graham u Peruu i Rusiji
- Siromašni ljudi su relativno sretniji, dok su oni bogatiji sa većim šansama za kretanje (mobilnost) nesretniji i više frustrirani svojom ekonomskom i općom situacijom – frustracija “prosječnošću”
- Najnesretnija je srednja klasa

Zašto su siromašniji sretniji?

- Zato što imaju veći prirodni nivo sreće ili su prilagodili svoje želje situaciji. Osobe koje se uspinju na društvenoj ljestvici imaju stalno rastuće želje.
- Ljudi koji žele više i frustrirani su siromaštvom te žele promijeniti svoj položaj (pr. Kroz migraciju) čak i kada postignu bolji standard ostaju skloni promjenama – frustracija “prosječnošću” ili faktor pohlepe
- Averzija prema gubitku – oni koji imaju puno, imaju i više za izgubiti, siromašni nemaju toliko toga za izgubiti i adaptiraju se bolje na nesigurnost

Neke od mjera sreće – UN World happiness report

- Svjetsko izvješće o sreći i veliki dio rastućeg međunarodnog interesa za sreću postoji zahvaljujući Butanu, jedina zemlja na svijetu koja već desetljećima mjeri Bruto nacionalnu sreću. Oni su sponzorirali UN Rezoluciju 65/309, "Sreća: prema holističkom pristupu razvoju", koju je usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda 19. srpnja 2011., pozivajući nacionalne vlade da "daju veću važnost sreći i dobrobiti u određivanju kako postići i mjeriti društveni i ekonomski razvoj."
- 28. lipnja 2012. Opća skupština Ujedinjenih naroda usvojila je Rezoluciju 66/281, proglašavajući 20. ožujka Međunarodni dan sreće koji će se obilježavati svake godine. Svjetsko izvješće o sreći objavljuje se svake godine oko 20. ožujka u sklopu obilježavanja Međunarodnog dana sreće.
- Izdaje ga Sustainable Network Solutions (konzorcij znanstvenih institucija)

Neke od mjera sreće – UN World happiness report

- Bazira se na Gallupovim podacima o sreći (cca 100.000 ispitanika iz 130 zemalja) – tzv. Cantrillova ljestvica - od ispitanika se traži da razmisle o ljestvici, pri čemu je najbolji mogući život za njih 10, a najgori mogući život 0. Zatim se od njih traži da ocijene svoje trenutne živote na toj ljestvici od 0 do 10
- Uz to: „BDP per capita, prosječni životni vijek, imati nekoga na koga možete računati u nevoljama – društvena potpora, velikodušnost (doniranje), sloboda i povjerenje (odsutnost korupcije u društvu), negativan i pozitivan osjećaj u posljednjih 24 sata (da li vas je netko razljutio, nasmijao itd.)

Finska je najsretnija zemlja na svijetu, a znate li na kojem se mjestu nalazi Hrvatska?

AUTOR
Hina

20. 03. 2019. U 13:56

5 KOMENTARA

524 PRIKAZA

U ovogodišnjem UN-ovom globalnom izvješću o sreći provedenom u 156 država Hrvatska se našla na 75. mjestu.

U izvješću objavljenom u srijedu, koje se temelji **na tri godine Gallupovih ispitivanja** o tome koliko se sretnima smatraju građani, Finska je kao i prethodnih godina zadržala vodeću poziciju. **Finski nordijski susjedi Danska, Norveška i Island** prate je u stopu.

Prvih deset zaokružuju Nizozemci, Švicarci, Švedani, Novozelandski, Kanadani i Austrijanci.

Hrvatska je na 75. mjestu, **što je napredak od sedam mjesta**. Iako su ostvarili skok na ljestvici, čini se da **Hrvati ne doživljavaju naročito sretnima**.

Sretnijima se osjećaju građani Kosova (46.), Srbije (70.) i Crne Gore (73), na primjer. Talijani su 36., Slovenci 44., a Mađari na 62. mjestu. BiH je tri mjesta iza Hrvatske.

UN-ovo izvješće o sreći u svijetu **poredalo je 156 zemalja prema pokazateljima među kojima su BDP**, društvena potpora, očekivano trajanje života u punom zdravlju, društvene slobode, velikodušnost i izostanak korupcije.

Britanci su uoči brexita 15. najsretniji na svijetu, Irci 16., Amerikanci 19., a Rusi su na 68. mjestu. Ovogodišnje izvješće posebno je **usredotočeno na "sreću i zajednicu"**, uzimajući u obzir čimbenike kao što su **društveni mediji i tehnologija, društvene norme, sukobi i vladine politike**.

Prema UN-ovoj ljestvici sreće Hrvatska je na 59. mjestu

2-3 minute

Prema UN-ovoj ljestvici sreće Hrvatska je na 59. mjestu od 146 zemalja, piše u ponedjeljak Večernji list, navodeći da nas spašavaju još uvijek bliski međuljudski odnosi druženje uz kavice.

Svaki početak Nove godine pojedince i države navodi na preispitivanje dobrih i loših stvari koje su ostavili iza sebe, s nadom da ih čeka bolja godina.

Hrvatska se, naravno, ne može ni blizu usporediti s osam najsretnijih zemalja svijeta u 2022. – Finskom, Danskom, Islandom, Nizozemskom, Luksemburgom, Švedskom, Izraelom i Novim Zelandom.

A i 2021. prema UN-ovu istraživanju sreće “World Happiness Report” bili smo tek na 59. mjestu među 146 zemalja.

Ako se po nizu parametara, od BDP-a po glavi stanovnika, socijalne potpore, zdravog životnog vijeka, velikodušnosti, percepcije korupcije, slobode donošenja vlastitih odluka ne možemo ubrojiti među najsretnije zemlje svijeta, sačuvali smo barem nešto što je bitno za sreću prema harvardskoj studiji sreće – bliske međuljudske odnose i druženja uz kavice u domovima i na ulicama naših gradova.

U Finskoj, koja je posljednjih godina najsretnija država svijeta, uz visoko povjerenje građana u vladu izražen je osjećaj građanske solidarnosti i povjerenja među ljudima.

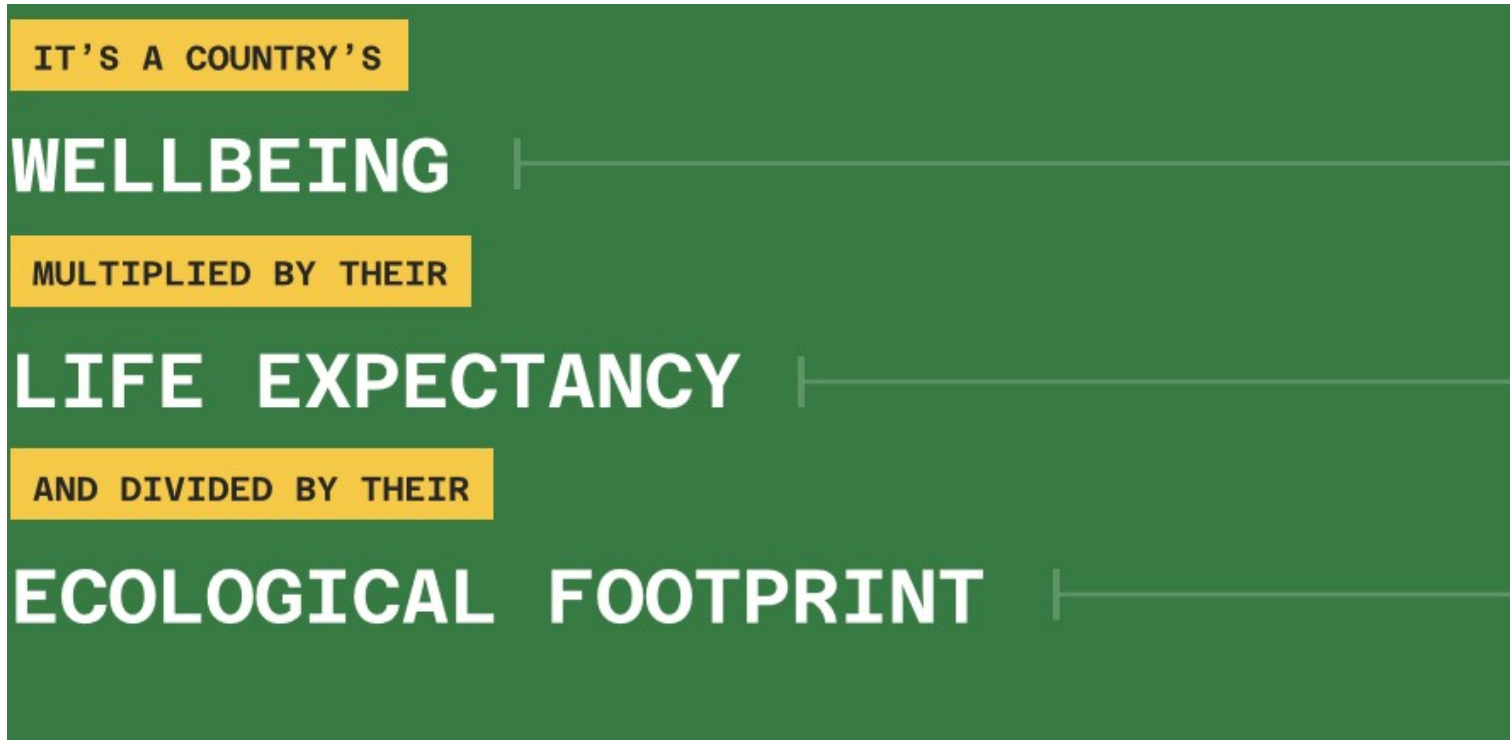
Građanske solidarnosti, kad se zagrebe ispod površine, u Hrvatskoj nema, jer inače ne bismo imali tako velike socijalne razlike.

**RANG ZEMALJA
PREMA SRECI
(PROJENA ŽIVOTA)**

Zemlja	rang u 2020.	rang u 2017.-2019.	Zemlja	rang u 2020.	rang u 2017.-2019.
Finska	1	1	Estonija	29	41
Island	2	4	Poljska	39	36
Danska	3	2	Japan	40	50
Švicarska	4	3	Brazil	41	29
Nizozemska	5	6	Srbija	42	52
Švedska	6	7	Mađarska	43	43
Njemačka	7	15	Grčka	51	59
Australija	10	9	Crna Gora	54	57
SAD	14	16	Bugarska	56	70
Češka	16	17	BIH	58	54
Velika Britanija	18	13	Rusija	60	62
Slovačka	22	33	Turska	78	68
Hrvatska	23	61	Indija	92	93
Slovenija	26	30	Zimbabve	95	95

IZVOR: WHR 2021

Neke od mjera sreće – Happy planet index

Wellbeing

How residents of each country rate the quality of their lives overall, on a scale from zero to ten, based on data collected as part of the **Gallup World Poll**.

Life expectancy

The number of years that an average person is expected to live in each country, according to the **United Nations** Development Programme (UNDP).

Ecological footprint

The average impact that each resident of a country places on the environment, based on data prepared by the **Global Footprint Network**. Ecological Footprint is expressed using a standardised unit: global hectares (gha) per person.

GDP is insensitive to the distribution of income within countries. A country with high rates of poverty, a small but affluent elite, and high exports could have a similar GDP per capita to one with comparably little inequality and a thriving domestic economy. For example, Equatorial Guinea and Greece both have GDP per capita of around \$20,000.⁹ In Equatorial Guinea, however, this is driven almost entirely by the huge revenues collected from oil exports and delivered (Transparency International places the country in the top ten of its list of corrupt states) into the hands of a powerful few.¹⁰ Meanwhile, poverty is endemic in the country and life expectancy is just 43 years – in Greece, it is over 78.¹¹

- **Countries with the same ecological footprint can produce lives of greatly differing length and well-being.** Russia and Japan show that the opposite is also possible. These two countries have an almost identical ecological footprint, but their respective average life expectancy and life satisfaction differ radically. Born in Japan you can expect to live nearly 17 years longer than if you are born in Russia, and you are likely to report a level of life satisfaction nearly 50 per cent higher than the average Russian. A similar picture emerges if Jamaica and Equatorial Guinea are compared. Virtually identical ecological footprints contrast with the fact that Jamaicans will live, on average, 27 years longer and be much happier.

- **It is possible to live long, happy lives with a much smaller environmental impact.** Our Index reveals a striking comparison between the United States and Germany. People's sense of life satisfaction is almost identical in the two countries and life expectancy is broadly similar, although the average German can expect to live a little longer than the average American. But Germany's ecological footprint is only about half that of the US – Germany is around twice as efficient as the US at generating long, happy lives in terms of the resources that it consumes.

TOP 10 COUNTRIES

RANK	COUNTRY	LIFE EXPECTANCY	WELL BEING	ECOLOGICAL FOOTPRINT	HPI SCORE
1	COSTA RICA	80.4 years	7.00/10	2.65 gha/p	62.1
2	VANUATU	70.5 years	6.96/10	1.62 gha/p	60.4
3	COLOMBIA	77.3 years	6.35/10	1.90 gha/p	60.2
4	SWITZERLAND	83.8 years	7.69/10	4.14 gha/p	60.1
5	ECUADOR	77 years	5.81/10	1.51 gha/p	58.8
6	PANAMA	78.5 years	6.09/10	2.1 gha/p	57.9
7	JAMAICA	74.5 years	6.31/10	1.84 gha/p	57.9
8	GUATEMALA	74.3 years	6.26/10	1.77 gha/p	57.9
9	HONDURAS	75.3 years	5.93/10	1.58 gha/p	57.7
10	URUGUAY	77.9 years	6.6/10	2.62 gha/p	57.5

BOTTOM 10 COUNTRIES

RANK	COUNTRY	LIFE EXPECTANCY	WELL BEING	ECOLOGICAL FOOTPRINT	HPI SCORE
143	LUXEMBOURG	82.3 years	7.4/10	12.59 gha/p	31.7
144	TRINIDAD & TOBAGO	73.5 years	6.19/10	8.34 gha/p	31.6
145	CHAD	54.2 years	4.25/10	1.67 gha/p	30.4
146	AFGHANISTAN	64.8 years	2.38/10	0.73 gha/p	29.4
147	SIERRA LEONE	54.7 years	3.45/10	0.97 gha/p	29.0
148	ZIMBABWE	61.5 years	2.69/10	0.98 gha/p	28.6
149	LESOTHO	54.3 years	3.51/10	1.45 gha/p	27.3
150	CENTRAL AFRICAN REPUBLIC	53.3 years	3.08/10	1.21 gha/p	25.2
151	MONGOLIA	69.9 years	5.56/10	10.08 gha/p	24.5
152	QATAR	80.2 years	6.37/10	15.04 gha/p	24.3

HAPPY PLANET INDEX 2016 – Kostarika najsretnija zemlja

AUTOR:
Antonio Mandir

Najsretniji ljudi ne žive u najbogatijim državama poput SAD-a, Švicarske, Njemačke... Najviše sretnih ljudi živi u Kostarici!

Kostarika je najsretnija država na svijetu, otkrilo je istraživanje britanske [The New Economics Foundation](#). Istraživači su 151 državu rangirali po kvaliteti života, životnom vijeku i brizi za okoliš. Čak 85 posto Kostarikanaca izjavilo je da su sretni kako žive. Hrvatska je po globalnom indeksu sreće tek na 82. mjestu, s dvostruko manje sretnih ljudi nego u Kostarici, s time da je Lijepa naša najmanje bodova dobila zbog slabe brige o okolišu.

Predsjednikova odluka

A briga za okoliš upravo je glavni adut Kostarike. Ova država u Srednjoj Americi po mnogočemu usporediva je s Hrvatskom. Imamo gotovo jednaku površinu, broj stanovnika, a ta nekada siromašna državica gotovo nas je dostigla po BDP-u. Od 1982. do danas BDP u Kostarici skočio je čak 18 puta! Glavni razlog gospodarskog uzleta Kostarike, koja je donedavno bila poznata samo po proizvodnji banana i kave, jest okretanje zelenoj ekonomiji (održivom razvoju) i industriji. Kostarika je i prva zemlja u svijetu koja je uvela porez na zagađivače okoliša. Porez na "proizvođače" ugljikova dioksida uveli su 1997. i smanjili ispuštanje CO2 na minimum. U Kostarici je 30 posto zemlje zaštićena zelena površina, a više od 90 posto energije dobivaju iz obnovljivih izvora. Kostarika je u zadnjih 10-ak godina provela industrijalizaciju. Vlast je shvatila da ne mogu živjeti samo od sunca i mora, nego su se okrenuli proizvodnji, ponajprije visokoj tehnologiji i farmaciji. Tako je 2002. američki div Intel upravo Kostariku izabrao kao prvu stranu zemlju u kojoj će proizvoditi čipove. Intel je u pogon uložio stotine milijuna eura, a sada godišnje izvozi čipove vrijedne četiri milijarde dolara.

Ukinuli vojsku

- Tadašnji predsjednik Kostarike odlučio je privući tehnološke kompanije iz svijeta i za to su stvorili sve uvjete, ne samo porezne olakšice - kazao je ekonomist Ljubo Jurčić.

Kostarika je jedna od rijetkih država koja ni centa ne izdvaja za vojsku. Naime, vojsku su ukinuli 1949. nakon građanskog rata. Otada više novca ulažu u obrazovanje i socijalu, koja se gotovo približila skandinavskom idealu.

- Kostariku smo izabrali zbog kvalitetne, visokoobrazovane radne snage, sposobnih i vrijednih zaposlenika koji govore jezike te političke stabilnosti i vladavine reda i zakona - objasnili su u Intelu.

Što čini ljude sretnima?

- Bogatiji ljudi u pojedinoj zemlji su sretniji od siromašnih; ostali faktori - dob, brak, zdravlje, zaposlenost, prijatelji, obitelj
- “Naglasili bismo da je sretna osoba blagoslovljena sa pozitivnim karakterom, “čaša joj je polu-puna”, ne priča stalno o negativnim stvarima, okružena je voljenim osobama i ima dovoljno sredstava da bi ostvarila željene ciljeve”
- Ed Diener, Eunkook M. Suh, Richard E. Lucas, and Heidi L. Smith (1999), "Subjective Well-Being: Three Decades of Progress," *Psychological Bulletin*, vol. 125 (2), pp. 276-302.

